

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Хасан Азис Исмаил

на дисертационен труд на тема:

„Усъвършенстване на системата за управление на качеството на предприятията от строителната индустрия в Република Казахстан“

автор: Елдар Абдижапарович Жуман

научен ръководител: проф. д-р Павел Павлов

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по научно направление 3.7 „Администрация и управление“,
докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“

Настоящото становище е изготвено на основание решение на научно жури, определено със Заповед на Ректора на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ № 571/18.09.2023 г. за защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Елдар Абдижапарович Жуман. Докторантът е депозирал всички изискуеми документи от ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на ВСУ относно процедурата за придобиване на ОНС „доктор“. Кандидатът е извършил планираните дейности за обучението в докторантура на самостоятелна подготовка, успешно е положил изпитите по индивидуалния учебен план, представени са дисертационен труд, автореферат, справка с приноси и публикации по темата на изследването. Докторантът е доказал, че притежава изискваните по чл. 36 (3) от ЗРАСРБ задълбочени теоретични знания по научната специалност и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

1. Оценка на съдържанието на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с обем от 137 страници, характеризира се с класическа структура, която включва увод, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература и едно приложение, справка за научните приноси и декларация за оригиналност. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, което създава предпоставка за

относителна балансираност на изложението, обхващащо въведение (5 с.), три глави (общо 124 с.), заключение (4 с.), библиография (6 с.), както и 16 таблици и 19 фигури. Представеният за рецензиране материал е посветен на актуални въпроси, свързани с управлението на качеството на продукцията на предприятията от строителната индустрия. Чрез проучване на теоретични и практически аспекти на очертаното проблемно поле са формулирани съответни препоръки за усъвършенстване на системата за управление на качеството в строителните предприятия в Република Казахстан.

В текста са цитирани и систематизирани 133 информационни източника на руски, чешки и английски език, включително книги, статии от списания и интернет ресурси.

Силни страни на дисертационното изследване

➤ Актуалността и дисертационността на труда са несъмнени, от гледна точка както на теоретичните изводи и препоръки, така и на практическите предложения за развитие на конкурентоспособността на строителните предприятия във връзка с усъвършенстването на системата за управление на качеството на продукцията.

➤ В увода на дисертацията са представени актуалността и значимостта на темата, очертана е концептуалната рамка и практикоприложната насоченост на труда, дефинирани са предметът и обектът, идентифициран е изследователският проблем. Те осигуряват постигането на целта на дисертационния труд чрез изпълнение на поставените изследователски задачи, а именно – да се разработят теоретични и практически препоръки за подобряване на управлението на качеството на продукцията по примера на строителната индустрия на Република Казахстан.

➤ Показано е задълбочено познаване на постиженията в конкретната област. Чрез обосноваване на научните тези в проведеното изследване се търсят решения на идентифицираните проблеми.

➤ Проучени са различни гледни точки по отношение на същността, значението и иновационните методи за организация на системата за управление на качеството в съвременното строително предприятие, като анализът се основава на

богатата съвременна литературна база от коректно цитирани 133 литературни източника на английски, чешки и руски език.

➤ Докторантът демонстрира умения да идентифицира, интерпретира и систематизира практически въпроси от изследваното проблемно поле. За доказване на неговата теза са приложени проблемният анализ на състоянието и развитието на строителната индустрия в Казахстан и факторният анализ на ниво качество на строителната продукция.

➤ На базата на проучване на функционирането на строителни предприятия в гр. Алмати, Република Казахстан, са аргументирани авторови позиции по отношение на общи за разглежданите предприятия нива и характеристики на качеството на строителната продукция.

➤ Разработена е методология за приложение на креативни подходи при решаване на проблеми за осигуряване на качеството на продукцията на строителните предприятия в Казахстан.

➤ Направена е стриктна оценка на икономическата ефективност на внедряването на система за управление на качеството в строителните предприятия.

➤ Предложен е системен модел на механизма за внедряване на система за управление на качеството в строителните предприятия, в съответствие със стандарта за качество ISO 9001.

➤ Приведени са научни доказателства, че системата за управление на качеството представлява инструмент за повишаване на ефективността на функционирането на строителните предприятия, който влияе положително на тяхната рентабилност.

➤ В дисертационния труд са постигнати конкретни приносни резултати, които имат характер на доразвиване и обогатяване на съществуващи знания и приложението им в обществената практика. Те съдържат теоретични интерпретации на въпроси, свързани с приложението на съвременни инструменти за управление на качеството и собствени идеи за моделиране и внедряване на система за управление на качеството в предприятията от строителната индустрия.

➤ Постигнатите резултати са апробирани на практика чрез множество научни публикации на автора в авторитетни международни издания, включително и индексирани в Scopus.

2. Научни и научноприложни приноси на дисертационния труд

Смятам, че изведените приноси са лично постижение на докторанта и могат да бъдат приети. Постигнатите научни резултати се отнасят до обогатяване на съществуващи научни и научноприложни постановки и съществуващи знания за подобряване на управлението на качеството на продукцията на строителната индустрия на Република Казахстан.

Приносите биха могли да се разграничат на научни и научноприложни.

3. Оценка на публикациите по дисертацията

Авторската теза е подкрепена от 6 самостоятелни публикации в научни издания, съответстващи на наукометричните изисквания за ОНС „доктор“ и от 2 публикации в съавторство в издания, индексирани в Scopus. Посочените публикации отразяват важна част от дисертационния труд, с което се осигурява публичност на постигнатото в изследването.

4. Оценка на автореферата

Представеният автореферат позволява да се очертаят постигнатите резултати и отразява релевантно структурата и съдържанието на дисертационния труд. Изготвен е в съответствие с добрите академични практики и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото приложение.

5. Становище относно наличието на плагиатство

В рамките на достъпните ми източници и на моите компетенции не съм установил наличие на плагиатство и некоректни заемки. В хода на процедурата не са постъпили неанонимни и мотивирани писмени сигнали за плагиатство. Не се намирам в конфликт на интереси с кандидата.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

➤ Методологията на дисертационното изследване е представена твърде общо – необходима е обосновка на приложените научни методи и подходи, както и на конкретния изследователски инструментариум (сравнителни, факторни, ретроспективни, критични, проблемни анализи и пр.).

➤ В хода на направения теоретичен анализ на управлението на качеството в строителните предприятия докторантът би могъл да подчертае по-ясно критичното си отношение към интерпретираните гледни точки, да аргументира по-категорично заеманите от него позиции, както и да изведе работни дефиниции по отношение на разискваните икономически категории.

➤ Проведеното авторово проучване в строителни компании в гр. Алмати, Република Казахстан (т. 2.3, на втора глава) се нуждае от допълнителна обосновка – би следвало по-детайлно и структурирано да се представят генезисът на изследването, значимостта, целите и задачите, методите на анализ, критериите за оценка и т.н.

➤ В резултат от извършените в трета глава на дисертацията оценки и разработените механизми би следвало да се изведат конкретни препоръки в посока усъвършенстване на системата за управление на качеството в строителните предприятия, което би съответствало като резултат на последната изследователска задача и би могло да е и научноприложен принос на докторанта.

7. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема: *„Усъвършенстване на системата за управление на качеството в предприятията от строителната индустрия в Република Казахстан“* / *„Совершенствование системы менеджмента качества на предприятиях строительной индустрии Республики Казахстан“*, е в съответствие с изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за придобиване на научни степени във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Дисертационното изследване е добре оформен и задълбочен научен труд, който съдържа актуални, значими и оригинални за теорията и практиката

научноприложни и приложни резултати и приноси. Това е основание да декларирам своята положителна оценка за труда.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на **Елдар Абдижапарович Жуман** по научната специалност „Икономика и управление (индустрия)“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“.

16.10.2023 г.

Изготвил становището: _____

доц. д-р Хасан Азис/